

دانشگاه علوم پزشکی

و خدمات بهداشتی و درمانی کرمان

دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی

پایان نامه مقطع دکتری رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی

عنوان

تعیین پیش نیاز های نظام استقرار و ارزیابی بیمارستانهای سبز و ارائه مدل برای کشور ایران

استاد راهنما:

دکتر لیلا والی

اساتید مشاور:

دکتر مریم اخوتی

دکتر مریم سرخوش

ارائه دهنده:

یوسف شعبانی

چکیده

مقدمه و اهداف

بحران های زیست محیطی، حرکت به سوی توسعه پایدار، جلوگیری از هدر رفتن منابع از جمله علل مطرح شدن نظام های مدیریت زیست محیطی می باشد. با در نظر گرفتن این نکته که مجموعه استانداردهای زیست محیطی منجر به افزایش رقابت پذیری، افزایش بهره وری، کاهش هزینه ها و اعتبار بیشتر سازمانها می گردد، مدیران بیمارستان ها به دنبال اداره بیمارستان ها با روش مدیریت سبز هستند. مطالعات صورت گرفته در این زمینه نشان می دهد بخش سیستم بهداشت و درمان خود سهم بالایی در مصرف انرژی، آلودگی های زیست محیطی و ایجاد بار بیماری ها دارد. به همین سبب جنبش مدیریت سبز در بیمارستانها در دهه ۱۹۹۰ در جهان مطرح شد و شبکه جهانی بیمارستان های سبز و سالم در سال ۲۰۱۲ به طور بین المللی راه اندازی شد. بیمارستان سبز، بیمارستانی است که سلامت مردم را با کاهش مداوم پیامدهای زیست محیطی و برطرف کردن سهم خود در بار بیماری ها ارتقا دهد. بیمارستان سبز، ارتباط بین سلامتی انسان و محیط زیست را به رسمیت می شناسد و این شناخت را از طریق نوع اداره کردن، استراتژی و عملیات خود نشان می دهد. بیمارستان سبز تاثیر بسزایی در کاهش هزینه ها و ارائه مطلوب خدمات بهداشتی و درمانی و حفاظت از محیط زیست جهت کاهش بار بیماری ها ایفا می نماید. با این حال در بیمارستانهای کشور برای رسیدن به این استانداردها و سبز شدن بیمارستان ها روش سیستماتیک و مدونی در این زمینه اعمال نمیگردد. این مطالعه با هدف تعیین پیش نیازهای استقرار بیمارستان سبز برای بیمارستانها بر اساس مدل های متفاوت مطرح شده در سطح جهان و در نهایت ارائه الگوی بومی برای ایران انجام گرفت.

روش کار

پژوهش حاضر مطالعه ای ترکیبی از نوع متوالی اکتشافی بود. این مطالعه دارای پنج فاز اصلی بود. فاز اول مرور جامع، فاز دوم مطالعه تطبیقی، فاز سوم مطالعه کیفی، فاز چهارم ارائه مدل نظام استقرار بیمارستان سبز و فاز پنجم، ارزیابی ده بیمارستان از بیمارستان های دانشگاه های تیپ یک در سطح کشور با مدل طراحی شده بیمارستان سبز بود.

یافته ها

در سطح جهان مدل های متفاوتی برای مدیریت سبز بیمارستان ها وجود دارد که ۹ مدل اختصاصی برای بخش بهداشت و درمان به دست آمد که عبارت بودند از: موسسه تحقیقاتی و ارزیابی محیطی (BREEM)، راهنمای شیوه های زیست محیطی در بخش بهداشت (BEPHS)، راهنمای سبز برای مراقبت های بهداشتی (GGHC)، شورای ساختمان سبز ایالات متحده در رهبری طراحی محیطی و انرژی (USGB LEED)، سازمان بین المللی استاندارد (ISO 14000)، کیت ابزار بیمارستان های هوشمند (SHT)، سازمان بهداشت پان آمریکا (PAHO)، ارزیابی سازه های بیمارستانی بخش بهداشت و درمان استرالیا (GREEN STAR) و شبکه مجازی جهانی در خصوص بیمارستان های سالم و سبز (GGHH). همچنین ارائه مدل راه اندازی و استقرار بیمارستان سبز برای ایران با ۱۴ بعد با استفاده از تکنیک دلفی معتبر گردید که شامل ابعاد مدیریت پسماند، مدیریت انرژی، بخش تشخیصی، مدیریت آب، کافه تریا و خدمات غذایی، پاکسازی و ضد عفونی، بخش اداری بیمارستان، بخش داروخانه بیمارستان، مدیریت و رهبری بیمارستان، بخش های مراقبت بیمارستان، مدیریت مواد پر خطر، رختشوی خانه، سیستم مدیریت زیست محیطی، باغبانی و فضای سبز بود. براساس مدل طراحی شده ده بیمارستان تحت پوشش دانشگاه های علوم پزشکی تیپ یک کشور ارزیابی شدند که کلیه بیمارستانها به طور متوسط ۵۰ درصد استانداردها را رعایت کرده بودند.

بحث و نتیجه گیری

مدل مفهومی این پژوهش شامل ۱۴ بعد بود که تمامی قسمت های مختلف بیمارستان را از فضای سبز پیرامون بیمارستان تا استانداردهای بخش های مراقبتی و تشخیصی را در برمیگیرد. شناخت ابعاد بیمارستان سبز و شناسایی الزامات و پیش نیازهای آن، به بیمارستانها کمک میکند تا بر اساس مدلی جامع اقدام به رعایت استانداردها کنند و همچنین مدیریت بیمارستان بر مبنای رویکرد سبز صورت پذیرد. مدیریت بیمارستان بر اساس رویکرد بیمارستان سبز باعث حفاظت از محیط زیست و منافع بهداشتی، منافع اقتصادی و نشان دادن مسئولیت اجتماعی بیمارستان به جامعه میشود. اجرای استانداردهای بیمارستان سبز نیاز به یک برنامه ریزی جامع در خصوص ۱۴ بعد مورد مطالعه و شفاف سازی دستورالعمل ها و قوانین مربوطه، آموزش پرسنل و در نهایت مستند سازی اقدامات صورت گرفته دارد. در این راستا پیشنهاد میشود بیمارستان ها برای ارزیابی داخلی خود از پرسشنامه ها و راهکارهای پیشنهادی استفاده نمایند.

کلمات کلیدی

بیمارستان سبز، معیارها، پیش نیازها، نظام استقرار، ارزیابی، طراحی مدل